

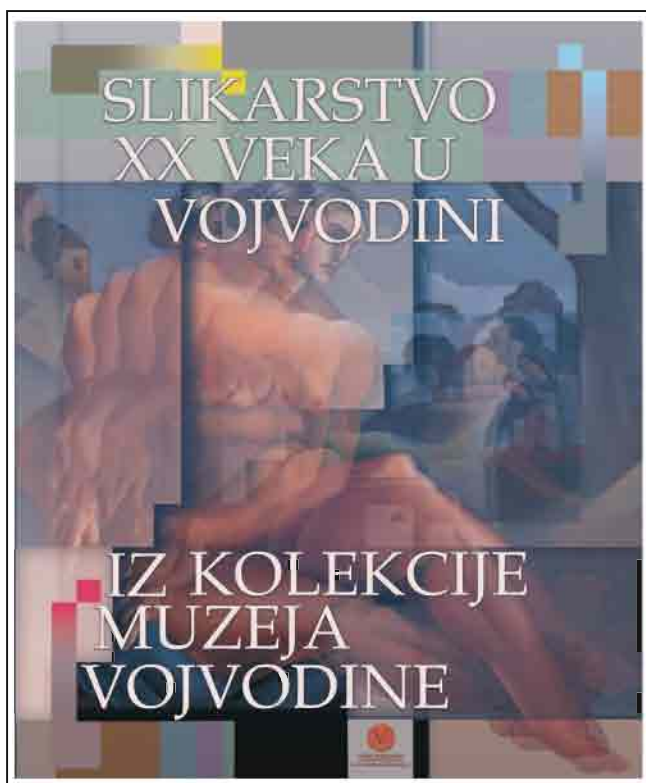
Миле Игњатовић

СЛИКАРСТВО XX ВЕКА У ВОЈВОДИНИ – ИЗ КОЛЕКЦИЈЕ МУЗЕЈА ВОЈВОДИНЕ

У Музеју Војводине је 11. маја 2010. отворена изложба слика са називом *Сликариство XX века у Војводини – из колекције Музеја Војводине*. Иако је ликовни фонд много обимнији приказано је само 48 уметничких дела, превасходно рађених техником уља, а изостављени су и вајарски радови наших и страних уметника. Важно је нагласити да је изложба у овом обиму била приказана у Ријеци крајем 2009. године, у Музеју града Ријеке, где је наишла на врло срдчан пријем код публике и стручне јавности, што је пропраћено и одговарајућом медијском пажњом. Овај селективан приступ реализацији овог пројекта објашњен је приликом отварања изложбе, наводећи разлоге самог начина прикупљања уметничких дела. Како је речено, због стручне мултидисциплинарности рада Музеја Војводине организациона шема Одсека за историју уметности, у оквиру којег постоји фонд примењене и фонд ликовне уметности, није установљена и не функционише на класичан

начин рада галеријског типа, што се неминовно одразило и на концепцију прикупљања уметничких дела. Наиме, у самом почетку ликовни фонд настаје прикупљањем графике да би касније, углавном поклонима а врло ретко откупом, почео да се употпуњава и уметничким делима рађеним у другим ликовним техникама. Овај фонд је значајно обогаћен спајањем Војвођанског музеја и Историјског музеја Војводине у јединствену установу 1992. године и променом назива ове институције у Музеј Војводине. Наглашена је и чињеница да је још приликом оснивања ове музејске установе установљен и концепт о начину прикупљања и обогаћивања збирки, који је подразумевао прикупљање артефаката, уметничке и културно-историјске грађе која се односи на историографију и културну историју Војводине, без обзира на њихово национално порекло, имајући у виду вековну мултикултуралност овог поднебља.

Истакнуто је том приликом да ова изложба представља један врло редуциран избор из колекције који је врло разуђен у тематском виду с обзиром да обухвата период од скоро једног века. Ликовни фонд је у последњим деценијама обогаћиван поклонима дародаваца из приватних колекција или много чешће самих уметника. Један од најзначајнијих војвођанских сликара Бошко Петровић, био је неколико година запослен у музеју и оставио је као поклон око 20 својих репрезентативних уља. Јелена Продановић из Београда завештала је Музеју поред неколико десетина предмета примењене уметности и неколико ликовних дела међу којима је и женски акт, ремек дело Саве Шумановића. Познати вајари Мира Сандић и Сава Сандић из Београда поклонили су Музеју 12 својих изванредних скулптура, а Мирјана Јасика, сестра новосадске сликарке Стојанке Јасике, поклонила је око 150 акварела ове уметнице чиме се овај списак дародаваца не исцрпљује и није коначан. Један од најзначајнијих поклона учинила је историчар др Федора Бикар, дугогодишњи радник Музеја Војводине, која је пре своје смрти 2009.

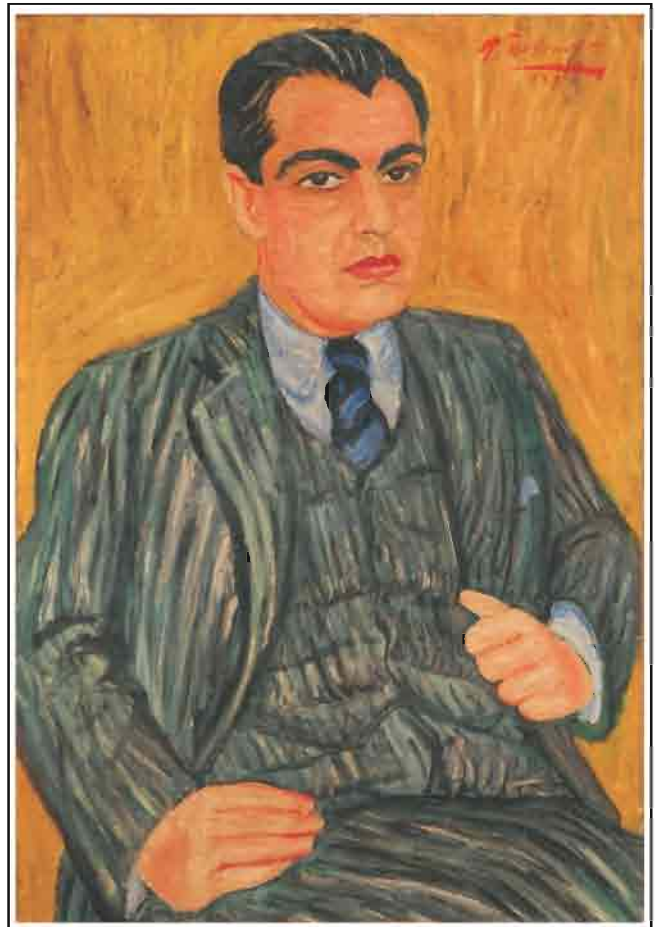
године, завештала музеју своју породичну колекцију од 154 предмета ликовне и примењене уметности, етнологије и предмета важних за проучавање културне историје Војводине. Том увећању ликовног фонда у последње две деценије допринео је у великој мери и установљени концепт организације ауторских изложби који обавезује сваког уметника да након окончања изложбе остави два своја дела по сопственом избору. На овај начин су многи угледни уметници из наше земље унели у ликовни фонд своја дела, а више њих се одлучило да поклони и по десетак и више слика. Такве поклоне учинили су: Павле Блесих, Здравко Мандић, Сава Стојков, Богомил Карлаварис, Петар Мојак и Вера Зарић док је Петар Ђурчић, поред девет уљаних слика великог формата, након своје изложбе графике, поклонио музеју целу изложбу – укупно 96 графичких листова. Бечки сликар Роберт Хамерштил, који је рођен у Вршцу и који себе сматра и војвођанским сликаром, боравећи у неколико наврата као гост у Музеју Војводине поклонио је око 100 својих уља, цртежа и бојених дрвореза. Када је реч о попуњавању ликовних збирки истакнута је и чињеница да је важну улогу у прикупљању слика имала и Ликовна колонија Музеја Војводине која је отпочела са радом 1997. у дворцу у Челареву, а која се последњих година одржава у дворцу у Кулпину. На овај начин сакупљено је више стотина сликарских радова од којих неки имају трајну уметничку вредност. Изражена је и захвалност госпођици Ивани и др Војину Башичевићу који са Музејом Војводине имају вишегодишњу сарадњу и који су радо уступили неколико уметничких дела из своје колекције – Илије Босиља и Емерика Фејеша, ради излагања на музејским репрезентативним изложбама као што је била ова.

У основи, изложени радови ограничени углавном на технику уља, могу се поделити условно на три групе и то више хронолошки него што то оне сличношћу програмских концепција засебне целине могу да чине. Уосталом такав концепт је наметао и сам начин прикупљања уметничких дела. То су период између два светска рата, затим ратни и поратни период као једна тематска и програмска целина која има доста подударности, и најзад, друга половина XX века, подразумевајући и почетак новог миленијума. Имајући у виду начине прикупљања уметничких дела није могуће, нити је са музеолошког становишта оправдано, говорити о концепцијски уравнотеже-

ној и уједначеној колекцији. Ипак је то колекција слика која, својом заступљеношћу репрезентативних

Сава Шумановић, „Женски акти“, уље на њлајћну, 85 x 100 цм, 1926.

Петар Добровић, „Портрет Владислава Рибникара“, уље на њлајћну, 102 x 72 цм, 1933.

уметничких имена и разуђеношћу поетског израза и израженог индивидуалног ликовног сензибилитета, чини једну престижну ликовну поставку посвећену ствараоцима који су, сходно својим моћима, допринели стварању специфичности савременог сликарства као сведочанства о развоју уметности овог поднебља, без чијег удела сагледавање целине умет-

Стојанка Јасика, „Градска ведуш“, акварел, 31 x 25 цм, 1970.

Феја Сорејивић, „Кукуруз“, уље на њлајну, 80x 100 цм, 1972.

ничког стварања у Војводини у току прошлог века не би било потпуно. У разврставању ликовне материје приликом реализације ове изложбе њени аутори изложбе су били свесни поједностављености концепта и чињенице могућег ослањања искључиво на хронолошки контекст који је, додуше, наметнут карактером самог ликовног фонда без улажења у озбиљније аналитичке и синтетичке закључе о временским и програмским међупросторима у тој општој хронологији, а који су представљали онај важан ритам промена у развоју и сазревању уметности у Војводини, афирмишући при том њене несумњиве особености. У намери да се једном ликовном презентацијом у редуцираном обиму покуша објаснити уметничко биће једног поднебља, а у контексту развоја целине српске и војвођанске уметности, неспорно је да су изостављена нека врло значајна имена ликовних протагониста друге половине XX века чија је улога у развоју савремене уметности Војводине била изузетно важна и незаобилазна. Међутим, како овај ликовни пројекат на формалном плану представља релативно скроман фрагмент из укупног корпуса уметничког стваралашта друге половине XX века, он захваљујући завидном нивоу уметничке креације, представља суштински толерантну структуру већине ликовних поетика и панораму различитих програмских идеја – од реализма, нове симболике са елементима надреалног, посткубизма, експресионизма, соцреализма, нове фигурације до концептуалне уметности и варијанти постмодерне. Оно што на својеврстан начин издваја и чини у ову Ликовну збирку Музеја Војводине значајном јесте управо та видљива заступљеност аутора различитих ставова и аутономних погледа на свет често контрадикторних програмских и идејних иконографских полазишта. На крају треба рећи да је презентација ових ликовних дела на изложби реализована са идејом да покаже и истакне чињеницу мукотрпног развоја аутентичних специфичности сликарства у Војводини са свим његовим успонима и падовима, у контексту општег развоја српске уметности, са жељом да се укључи у сва савремена текућа збивања и да што пре постане саставни део јединствене европске културе. Изложба је у Музеју Војводине била отворена до 18. јуна 2010. године.

Фотографије у њрилоју: Милица Буквић